N°. 22. Donderdag 29 Mei 1913. 13de Jaargang.

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling . f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers . . . . „ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . . f 2.—
Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*
Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

Uit de O.-I. Mail.

Pokken. In De Javabode van 29 April 1913 lezen wij:

In de laatste 14 dagen kwamen in Oost-Lombok 2700 nieuwe pokkengevallen voor, waarvan 463 met doodelijken afloop. In dezelfde periode kwamen in Midden-Lombok 2052 nieuwe gevallen met 391 dooden voor. In de afdeeling Djember kwamen in de laatste week 53 pokkengevallen voor, waarvan 15 met doodelijken afloop.

Onderwijs. Hetzelfde blad schrijft: „Er bestaan plannen om ook voor leerlingen, die het onderwijs aan de inlandsche scholen der eerste klasse met vrucht gevolgd hebben, de gelegenheid te openen een cursus voor meer uitgebreid lager onderwijs te volgen. Daartoe zullen de aan sommige openbare Europ. 1ste lagere scholen verbonden cursussen voor meer uitgebreid lager onderwijs eveneens toegankelijk worden gesteld voor de leerlingen, die eene Inlandsche school der 1ste klasse hebben doorloopen en voldoend aanvullend onderricht hebben genoten. Die cursussen zullen alsdan worden omgezet in zelfstandige m. u. l. o.-scholen en in de toekomst aansluiten bij verschillende inrichtingen voor vakonderwijs. De bestaande m. u. l. o.-scholen zullen daartoe worden uitgebreid met internaten voor Inlandsche leerlingen, staande onder leiding van Europeesche onderwijzers. Elke school zal ruimte bieden voor ten hoogste 50 interne leerlingen. Vermoedelijk zal aan dezen maatregel in den loop van het volgend jaar een begin van uitvoering worden gegeven door op eenige plaatsen van Java een internaat als bovenbedoeld te vestigen.

Het Decentralisatie-congres. Wat vroeger het decentralisatie-congres heette, is nu geworden de jaarvergadering van de Vereeniging voor Locale Belangen. Er worden eenige huishoudelijke vereenigingszaken behandeld, maar overigens is het wezen der zaak niet veranderd.

Wij meldden reeds, dat de vergadering plaats zou hebben op Pinksteren, 11 en 12 Mei, te Bandoeng. De heer A. S. Reitsma zou er de wegenkwestie op Java en Madoera inleiden, de heer W. J. A. C. Bins de financieele verhouding tusschen het land en de locale ressorten.

Van de te behandelen vereenigingszaken vermelden wij de bestuursverkiezing en het plan tot uitgifte van een tijdschrift.

Voor het genoegen der bezoekers wordt gezorgd door de inrichting van een voor-bijeenkomst, Zaterdagavond, in de Sociëteit, een gemeenschappelijken maaltijd en een matinée musicale.

Wereldtentoonstelling San Francisco. Tot leden van de „Voorloopige Nederlandsch-Indische commissie voor de Wereldtentoonstelling te San Francisco in 1915", zijn benoemd de voorzitters van de Kamers v. Koophandel en Nijverheid te Batavia, Semarang en Makasser, en de heeren: Dr. J. Bosscha, ondervoorzitter van het N.-I. Landbouw-Syndicaat te Soerabaia, E. de Kruyff, chef van de afdeeling Nijverheid en Handel van het Dept. van L., N. en H.; H. J. Lovink, directeur van L., N. en H.; A. F. Marmelstein, president van de Factorij der Ned. Handel-Maatsch. te Batavia, en E. A. Zeilinga, president van de Javasche Bank te Batavia, met aanwijzing van den heer H. J. Lovink als voorzitter, den heer E. A. Zeilinga als ondervoorzitter en den heer E. de Kruyff als algemeen secretaris en met uitnoodiging aan de commissie om uit haar midden een penningmeester te kiezen.

Sarikat Islam. De Indische bladen melden, dat ook aan deze Vereeniging rechtspersoonlijkheid geweigerd is.

Naar De Javabode vernam heeft de heer Canne een vergadering gehouden met de Inlandsche hoofden en het bestuur der afdeeling Batavia van Sarikat Islam, in welke vergadering het bestuur er uitdrukkelijk op werd gewezen, dat niet zou worden geduld inmenging van bestuurderen in bestuurs- of politie-aangelegenheden, zooals dezer dagen geschiedde toen een commissaris van Sarikat Islam een onderzoek instelde naar een voorval tusschen een Europeaan en een inlander, welk onderzoek tot de competentie van de politie behoort.

Elders lezen wij:

Te Soerabaja werd 26 April jl. met hulp en op aanwijzing van het bestuur van de Sarikat Islam gearresteerd de Inlander Saliman, die beschuldigd wordt van den grooten diefstal, onlangs in den kraton te Solo gepleegd en die aan de politie aldaar was ontsnapt.

Associatie der rassen. In het Logegebouw te Batavia werd een vergadering gehouden van voorzitters van verschillende vereenigingen, daartoe bijeengeroepen door den heer Eyken, controleur Kotta en R. M. Ario Dhipokoesoemo, patih van Batavia. Het onderwerp der bespreking was het komen tot nauwer aaneensluiting van de inwoners van Batavia, die tot verschillende rassen behooren en tot dat doel te geraken o.a. door oprichting of huur van een gemeenschappelijk gebouw, waarin b.v. een leeszaal met dagbladen, tijdschriften en boeken in verschillende talen ter lezing zouden liggen van de leden der aangesloten vereenigingen.

Aan de uitnoodiging hadden gevolg gegeven de bestuursleden van Algeria, Associatie, Boedi Oetomo, Dajoe Oepaja, Djameat Geir, Bond van Chineesche geëmployeerden, Handelsbond, Hoa Kiauw Tie Yek Hwee, Hok Kian Hwee Koan, Insulinde, Kong Boen Siang Hwee, King Siau Hwee Koan, Lie Loen Hwee, Nederlandsch Verbond, Oost en West, afdeeling Batavia van Sarikat Islam, Chineesche handelsvereeniging Siang Hwee, Soe Po Sha, de afdeelingen Passer Baroe, Passer Senen en Tanah Abang van Tiong Hoa Hak Tong, Tiong Hoa Oen Tong Hwee, Tiong Hwa Hwee Koan, Voetbalbond Batavia, Voetbalbond West-Java, de Universiteits-vereeniging, de Bataviasche Chineesche wijkmeestersbond.

Na uitvoerige besprekingen werd besloten een uitvoerend comité te benoemen, dat een reglement zal samenstellen en verdere plannen zal uitwerken.

Dit comité bestaat uit de heeren Mr. Pinedo als voorzitter, Haagmans, de secretaris van den Chineeschen raad en den voorzitter der Kong Siau Hwee Koan, uit de Arabieren Hanatas en Aleidroes en uit de bestuursleden van Daja Oepaja en Djameat Geir.

Hooge gasten. Op 28 April jl. arriveerde te Tandjong-Priok per s.s. Rumphius, de broeder van den Siameeschen Koning, Prins Kam Peng Petch, met fam'lie en gevolg. Z. K. H. reisde streng incognito. Ter ontvangst waren aanwezig de luitenant-ter-zee Van Verre, adjudant van den Gouverneur-Generaal, de Siameesche Consul hier ter stede en Commissaris Kop.

De Prins, een jeugdig man, was gekleed in een licht fantasie-costuum en droeg een helmhoed. Hij sprak uitmuntend Engelsch.

Per auto vertrok het gezelschap naar Weltevreden, waar het zijn intrek nam in Hotel des Indes.

PERSONALIA.

Begrafenis van dr. Westhoff. 25 April jl. kwam de Mataram, dat het lijk van dr. Westhoff uit Australië vervoerde, te Priok aan.

Door de goede zorgen van de Pakketvaartmij., werd door de Dordt het lijk aan wal gebracht en zou het met de expres, welke om zeven uur van het station Kemajoran vertrekt, naar Bandoeng worden vervoerd.

Onder groote belangstelling had 26 April aldaar de begrafenis plaats. De stoet ging langs het huis van den overledene, het ooglijdersgesticht en het blindeninstituut en bereikte om 12 uur het kerkhof. Aan de groeve werd het woord gevoerd door dr. Van Gorkom, inspecteur-sous-chef van den geneeskundigen dienst, door dr. Wilkens van Batavia, die het woord voerde namens de vereeniging tot bevordering van de geneeskundige wetenschappen in Indië, door den heer Folkertz, directeur van het blindeninstituut, door den heer Van Bijleveld, voorzitter van den Gemeenteraad, door den Inlandschen oogarts, dr. Sarban, door ds. van Lingen en ds. De Vries. De oudste zoon bedankte voor de belangstelling, bij de uitvaart van zijn vader betoond.

Ontslag uit 's lands dienst. Het oudste lid van de weesen boedelkamer, de heer W. A. Spier, heeft ontslag uit 's lands dienst verzocht onder toekenning van pensioen.

Naar wij verder vernemen, zal de heer Spier, na zijne pensionneering, benoemd worden tot tijdelijk vervangend notaris te Fort de Kock tot waarneming van de betrekking van den notaris aldaar, den heer J. Townsend, die de volgende maand met verlof naar Europa vertrekt.

Algemeene Secretarie. De heer Dr. E. Moresco, binnenkort uit Nederland terugverwacht en tijdelijk belast met de waarneming van 1ste gouvernementssecretaris, heeft zes jaren in Nederland vertoefd. De toenmalige functionaris, J. Hulshoff Pol, vertoeft reeds ½ jaar in Nederland en komt waarschijnlijk niet terug, hij is thans wd. administrateur bij het ministerie van Koloniën.

De tot gouvernements-secretaris benoemde, eveneens van verlof terugkomende heer G. R. Erdbrink, bekleedde te voren reeds die betrekking, welke inmiddels, d.i. gedurende een jaar, is waargenomen door den referendaris J. M. van Valkenburg.

Thans verblijven in Nederland nog een drietal gouvernements-secretarissen, de heeren A. H. Rusman, W. Verbeek en Mr. H. A. Kindermann.

Controleur Eyken. Batavia zal spoedig het groote verlies hebben te boeken, ontstaan door het vertrek van den heer Eyken, onze controleur-kota.

Onze stad verliest in hem een ijverig bestuursambtenaar, steeds in de weer den toestand van de Inlandsche bevolking te verbeteren en te behartigen.

Naar wij toch vernemen, is spoedig zijn benoeming te verwachten tot assistent-resident van Solo.

Tot zijn opvolger schijnt aangewezen de heer C. A. Schnitzler, control. van Bodjonegoro. Zoo schrijft De Javabode.

PEST OP JAVA.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en 't aantal overledenen op Java over de laatste zes maanden.

1912—1913.	Malang. gevallen	Malang. overleden	Madioen. gevallen	Madioen. overleden	Soerabaja. gevallen	Soerabaja. overleden	Kediri. gevallen	Kediri. overleden	Toeloeng-agoeng. gevallen	Toeloeng-agoeng. overleden	Paree. gevallen	Paree. overleden	Totaal gevallen	Totaal overleden
20 Nov.—3 Dec.	118	118	3	3	4	3	37	34	4	4	2	2	168	164
4—17 Dec.	171	162	11	11	8	6	72	51	5	4	46	44	313	278
18—31 Dec.	147	146	11	11	18	18	44	40	—	—	38	34	258	249
1—14 Jan. 1913	134	133	26	24	3	3	41	32	—	—	44	43	253	240
15—28 Jan.	133	130	14	14	12	12	29	26	2	2	50	46	240	230
29 Jan—11 Febr.	188	183	16	16	8	8	34	31	1	1	42	33	289	272
12—25 Febr.	172	164	13	13	5	4	35	34	2	2	27	30	254	247
26 Febr.—11 Mrt.	126	124	22	23	5	5	28	28	5	5	32	30	218	215
12—25 Mrt.	141	141	16	15	5	5	29	26	1	1	25	23	217	211
25 Mrt.—8 April	280	265	17	17	5	5	20	21	3	3	21	21	346	332
9—22 April	218	214	18	18	13	13	17	18	2	2	26	21	294	286
23 April—6 Mei	257	247	34	32	5	5	10	10	8	8	20	15	334	317
7—20 Mei	174	167	12	13	7	7	12	11	20	20	14	13	239	231
Totaal in ongeveer 6 maanden													3423	3272

Suriname.

De inzending van Suriname op de tentoonstelling „de Vrouw 1813—1913", die wij in de vorige week hebben bezocht, heeft onze verwachting overtroffen. Neemt men in aanmerking hoe weinig tijd het comité in Suriname ter beschikking stond, dan moet men bewondering gevoelen voor den ijver, waarmede gewerkt is om het tentoongestelde bijeen te brengen en, na een voor-tentoonstelling te Paramaribo, in te pakken en te verzenden. Te recht mocht freule Joh. Schuurbecque Boeye aan het slot van haar overzicht „De Vrouwen in Suriname", in den Catalogus van de afdeeling Koloniën schrijven: „Er zijn nog vele latente krachten onder de vrouwen en meisjes ginds. Mogen zij er zich van bewust worden en tot het volle leven ontwaken! Allereerst zal dit haarzelven ten goede komen, maar op den langen duur ook de samenleving in de kolonie, die nog thans uit vele wonden en de weldadige invloed der vrouw, die doelbewust haar beste krachten ontplooit, in menig opzicht zoo zeer behoeft". —

Aan de bezoekers wordt kosteloos verstrekt een door het Surinaamsche sub-comité uitgegeven boekje „De Vrouw in Suriname", dat een schat van gegevens en vele aardige kiekjes bevat. Het geschriftje is in vier hoofdstukken verdeeld: 1. Algemeen overzicht. 2. Beschrijving der vrouw van verschillende nationaliteit. 3. Beroepen door vrouwen uitgeoefend. 4. Maatschappelijk werk door vrouwen.

Van veel waarde zijn de statistieke gegevens in het eerste en derde hoofdstuk bijeengebracht.

In den bovengenoemden catalogus bevat de „beknopte lijst der inzendingen" 30 nummers. Het is dus niet wel mogelijk van alles een overzicht te geven. Het meest trekt de aandacht de verzameling poppen, die een beeld moeten geven van de kleederdrachten der vrouwen van verschillende nationaliteit. De negerinnen zijn het talrijkst vertegenwoordigd. Men ziet er de slavin in haar eenvoudige „pantje", de „koto misi" in haar dagelijksch en in haar Zondagsch costuum, de negerin in diepen rouw, enz.

Dat alles moge, zooals mevrouw Wijnaendts Francken het noemde, „schilderachtig" zijn, foei-leelijk is het zeker. Wanstaltig is vooral de „koto-béré", die volgens het bovengenoemde boekje „De vrouw in Suriname" aldus verkregen wordt: „De onder- en bovenrok worden zoo lang gemaakt, dat ze van den oksel reiken tot den grond; daarna wordt om het middel een band gedaan en het bovengedeelte laten ze dan zakken, zoodat een gedeelte overhangt."

Zoo'n zwarte keukenprinses in haar dagelijksche plunje met formidabele „koto-béré" is het beeld van slordigheid. Veel netter indruk maken de „paletotmeisjes", al zijn deze niet zoo „schilderachtig".

De bevallige kleeding is, naar onzen smaak, die der Britsch-Indische vrouwen en meisjes.

Wij willen nog de aandacht vestigen op de manier waarop de vrouwen uit het volk van alles en nog wat los op het hoofd dragen, van een flesch tot een bos bananen. Aan deze gewoonte is, naar onze meening, de elastische gang van vele dier vrouwen toe te schrijven. De leiders van de lichamelijke opvoeding van meisjes en de dansmeesters hier te lande mogen daarin een vingerwijzing zien. Geen betere oefening om den gang te verbeteren dan het los dragen van lichte voorwerpen op het hoofd. Bedriegt ons geheugen ons niet, dan maakte Multatuli ergens deze opmerking ten opzichte van de vrouwen van Arles.

Welke sierlijke voorwerpen men van zaden kan maken, in het bijzonder van de „Jobstranen" (Coix lacryma) en van de „kokikri" of wessboontjes (Abrus precatorius), leeren de vele inzendingen, ook in de afdeeling „Handwerkwinkel 1913" (No. 14). Zeer trokken ook de aandacht de beschilderde kalebassen (vrouwen-typen), die een grooten vooruitgang aanwijzen bij wat men vroeger van dien aard op tentoonstellingen zag. De verzameling photo's van Augusta Curiel is zeer mooi en leerzaam.

Op een tentoonstelling van vrouwenarbeid mochten natuurlijk de flesschen zuurgoed, confituren en geleien, pindakaas etc. niet ontbreken. Wat er was zag er smakelijk uit.

De inzendingen van vrouwelijke handwerken durven wij niet beoordeelen; wij hoorden verscheidene bezoekers daar met grooten lof over spreken. Zeer interessant zijn ook de modellen van de markt te Paramaribo, van verscheidene schoolgebouwen, van het kinderziekenhuis Saron enz. In de afdeeling onderwijs zagen wij een kaart van Suriname met aanwijzing van de ligging der scholen en een graphische voorstelling van de schoolbevolking en het schoolbezoek over een groot aantal jaren.

Wij eindigen dit korte overzicht met een warme aanbeveling aan ieder, die belang stelt in Suriname, om de tentoonstelling te bezoeken.

Een uurtje in de zaal is nuttiger dan heel wat lectuur over het land.

***

De West van 22 April meldt:

„De gouverneur verleende de afgeloopen week een audiëntie aan het bestuur van de Vereeniging van den Grooten Landbouw, in verband met de crisis in den landbouw.

Bij deze gelegenheid werd aan den gouverneur medegedeeld, dat de Vereeniging het voornemen heeft een adres te richten tot den minister van koloniën.

De gouverneur verzocht om zoo spoedig mogelijk in kennis te worden gesteld van de hoofdpunten, welke in bedoeld adres zullen worden ontwikkeld.

Aan dit verzoek is voldaan bij schrijven de dato [illegible] April jl. aan den gouverneur verzonden.

Uit goede bron vernemen wij, dat het adres op het volgende in hoofdzaak zal neerkomen.

Het regeerings-voorstel betreffende de oprichting van een cultuurbank voor West-Indië, heeft de goedkeuring van de Tweede Kamer niet mogen verwerven. Bij de behandeling is echter gebleken, dat bij de Nederlandsche volksvertegenwoordiging in beginsel geen bezwaar bestaat om de lofwaardige poging van den minister te steunen om geldelijke offers te brengen — alvast ten bedrage van f 560.000 — tot wederopbeuring van den grooten landbouw in deze kolonie. Daarom wenscht de vereeniging den minister te naderen met het verzoek, het daarheen te leiden dat het bedrag van f 560.000 ten behoeve van den landbouw in elk geval besteed wordt.

Aan den minister zal verzocht worden, om dat op deze wijze te willen doen: het bedrag alsnog te brengen op de Surinaamsche begrooting voor 1913, met bevoegdheid aan den gouverneur om daaruit aan plantages, die door den stand der cultivaties, na deskundige opneming en waardeering, daarvoor in aanmerking komen, een voor de instandhouding der cultures benoodigd bedrag te leenen, tegen vergoeding van een matige rente.

De leening te geschieden onder crediet hypothecair verband op de plantages zelve zonder meer.

Het geleende bedrag af te lossen in vijf jaarlijksche termijnen.

Naar aanleiding van het begin Januari dezes jaars ontvangen regeeringstelegram met betrekking tot het verleenen van subsidie aan landbouw-ondernemingen, zal den minister verzocht worden om ingeval geen bezwaar tegen het verzoek bestaat, bedoelden geldelijken steun toe te kennen ook aan plantages, welke toebehooren aan naamlooze vennootschappen.

De gouverneur heeft toegezegd, dat hij het verzoek van de Vereeniging voor den Grooten Landbouw telegrafisch zal mededeelen aan den minister."

***

Omtrent de proefzending bacoven lezen wij in De West van 29 April: „Men verzoekt ons, bekend te maken, dat de Imataka eenige dagen later zou aankomen dan oorspronkelijk bepaald was. De firma Booker Bros heeft beloofd om ten minste 48 uren vooruit de aankomst te zullen melden, zoodat er dan nog voldoende tijd zal zijn voor het kappen der vruchten.

Ook is ons verzocht, om met de meeste klem te wijzen op de noodzakelijkheid om alleen prima vruchten voor de proefzending te bestemmen. Wordt aan dezen eisch niet voldaan, dan is de zaak reeds bij de geboorte mislukt.

Daar de reis naar Liverpool 14 à 16 dagen zal duren, moet de rijpheidsgraad minder dan driekwart vol zijn. De bedoeling is vruchten te krijgen van driekwart en iets hooger, maar zoodanig, dat nog zoowat 5 dagen noodig zijn om den rijpheidsgraad driekwart vol te bereiken.

Het verzoek om een vertegenwoordiger van de planters met de Imataka mede te doen gaan, kon niet worden ingewilligd, daar de boot reeds in Demerara het maximum aantal passagiers heeft aangenomen, dat zij mag vervoeren."

Over deze proefzending deelt De West van 2 Mei nog mede:

„Volgens het laatste bericht is de Imataka Zaterdagavond hier ter stede te verwachten. Het laden der bacoven is nu bepaald op Zondag. De Imataka neemt de mail voor Europa mede (14 à 16 dagen reis).

Door bemiddeling van den gouverneur is aan de planters medegedeeld, dat eind Mei een der directeuren van de firma Booker Bros Mac Connel en Co. hier zal aankomen.

Gaarne zag de firma, dat tegen dien tijd een contract is ontworpen voor de levering van bacoven, met waarborgen voor de naleving der wederzijds aan te gane verplichtingen.

De firma neemt de zaak zeer ernstig op, en ziet daarin veel toekomst. Vandaar dan ook, dat zij zich veel kosten getroost — zoowat 600 pond — voor deze proefzending, en een belangrijke verbouwing in het ruim heeft aangebracht (3 tusschendekken, elk van 12 afdeelingen met bekleede wanden).

Er was sprake van, dat wegens een staking van dokwerkers de bacoven wellicht niet in Engeland zouden kunnen worden gelost, in welk geval de lading bij Wambersie te Rotterdam zal worden gelost.

Den vertegenwoordiger hier van Booker Bros is van dit laatste tot dusverre niets bekend."

***

Uit hetzelfde nummer van De West dit bericht: „Wij vernemen dat het Bonidoro-Syndicaat (hetwelk den ingenieur Duyfjes hier uitzond) voor f 600 een jaar optie heeft verkregen op een concessie van den heer Chin-A-Qui aan de Marowijne, in verband met onderzoek naar cinnabar. De overeenkomst luidt, dat, indien het onderzoek leidt tot overneming der concessie, de koopsom zal bedragen ten minste f 20.000.

In Amerika worden onderhandelingen gevoerd over de overneming van de concessie da Costa, welke op cinnabar werd onderzocht door den ingenieur Dawson. Wij vernemen, dat die onderhandelingen een bevredigend verloop hebben.

Ook in Frankrijk worden onderhandelingen gevoerd over vermoedelijk cinnabar-houdende terreinen aan de Marowijne, waarin de heeren Headly en Nassy geïnteresseerd zijn. Die onderhandelingen worden gevoerd door bemiddeling van den heer Billiard, die hier door den heer Headly werd geïntroduceerd.

In de plannen van Duitsche zijde tot uitzending van een ingenieur voor cinnabar-onderzoek, is voorloopig stagnatie gekomen."

***

De minister van koloniën heeft aan de Kamer 10 exemplaren doen toekomen van het schrijven van den houtvester in Suriname J. W. Gonggrijp, d.d. 8 Januari j.l., met bijbehoorende bijlage, houdende nader cijfermateriaal aangaande den toestand der bolletrie-boomen tengevolge van de balata-exploitatie.

Curaçao.

Het was te verwachten, dat de Koloniale Raad van Curaçao niet berusten zoude in het voornemen van den Minister van Koloniën — sedert tot uitvoering gekomen — om de door den Raad verworpen subsidie-regeling opnieuw te doen vaststellen.

We lezen dienaangaande in het eindverslag, betreffende de vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting voor 1914 het navolgende:

Vele leden meenden een ernstig woord van protest tegen het kenbaar gemaakte voornemen van den Minister van Koloniën, om de door den Gouverneur onlangs voorgestelde, doch door den Kolonialen Raad verworpen regeling van de subsidie aan de bijzondere scholen bij Koninklijk besluit te doen vaststellen, niet achterwege te mogen houden.

De wijze, waarop in deze aangelegenheid door de Regeering tegenover den Raad gehandeld is geworden, werd door deze leden in hooge mate grievend voor dit college geacht.

Eerst werd er in de vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 22sten December 1911, ter gelegenheid van de behandeling van de Curaçaosche begrooting voor het dienstjaar 1912, een soort van afspraak tusschen het lid Van Vuuren en Z. E. den Minister van Koloniën gemaakt omtrent de subsidieering van de bijzondere Roomsch-Katholieke scholen, waarbij genoemd lid o.a. de volgende, van al heel weinig deferentie voor den Kolonialen Raad getuigende woorden uitsprak: „het bijzonder onderwijs zal toch worden geholpen, zoo niet met dan tegen hen".

En nu de subsidieregeling, die daarna door den Gouverneur bij den Raad is ingediend, door dezen verworpen is, wordt de Koloniale Raad maar eenvoudig ter zijde geschoven en handelt de Minister overeenkomstig de bedreiging van den heer Van Vuuren aan het adres van den Raad.

Wat — zoo werd gevraagd — blijft er over van de autonomie van den kolonialen wetgever, wanneer zijne beslissingen zoo weinig worden geëerbiedigd?

Enkele leden konden zich met voorgaande beschouwingen niet vereenigen.

De Raad had zich h.i. op het standpunt te stellen, dat hij niet is de hoogste wetgever, maar dat boven hem een hoogere macht is geplaatst, die, handelende als de Minister van Koloniën zich nu voorstelt te doen, binnen de grenzen van hare bevoegdheid blijft.

Trouwens — aldus deze leden — is het niet de eer-

ste maal, dat door den wetgever in Nederland beslissingen van den Raad worden gewijzigd. Bij de begrootingen komt het herhaaldelijk voor, dat posten, welke door den Raad zijn goedgekeurd, bij de behandeling in de Staten-Generaal van de begrooting worden afgevoerd en omgekeerd. En de Raad heeft daartegen nooit geprotesteerd.

Van eerstvermelde zijde werd echter tegen deze beschouwing aangevoerd, dat de gevallen geenszins gelijk zijn. De begrooting toch wordt, zoolang voor het sluiten daarvan subsidie van het moederland wordt vereischt, door den Raad slechts voorloopig vastgesteld; de definitieve vaststelling geschiedt door den wetgever in het moederland, terwijl in het geval van de subsidieregeling eene definitieve beslissing van den Raad werd gevraagd.

Overigens heeft het herhaaldelijk wijzigen van de begrooting wel degelijk ontstemming veroorzaakt en is dat zelfs een der redenen geweest, waarom nog niet zoo heel lang geleden elf leden van den Raad hun mandaat hebben nedergelegd. En nog bij het Voorloopig Verslag over de begrooting van 1912 heeft de Raad — toen eenstemmig — het betreurd, dat de minister van koloniën het heeft kunnen goedvinden om posten, die door den kolonialen wetgever waren goedgekeurd, van de begrooting af te voeren.

Dat overigens de Minister hier zoo geheel binnen de grenzen van zijne bevoegdheid zou „zijn, als de „enkele leden" het meenen, werd door verscheidene leden ten sterkste betwijfeld. Formeel misschien, maar naar den geest van het regeeringsreglement zeer beslist niet. Volkomen konden deze leden zich vereenigen met de h.i. zeer juiste opvatting van artt. 48 en 49 van het regeeringsreglement van den heer Van Deventer in de vergadering van de Eerste Kamer der Staten-Generaal vàg 13 Maart j.l."

Verder tracht de Raad den zonderlingen indruk weg te nemen, dien hij blijkens de redevoeringen in de 1e Kamer van de heeren Van Hardenbroek en Kraus, in zake de havenverbetering op deze heeren had gemaakt en zegt in de meening verkeerd te hebben, dat naar aanleiding van twee brieven van den Gouverneur, de zaak reeds beklonken was en het advies van den Raad al heel weinig gewicht in de schaal zoude leggen. 't Is te betreuren, dat de Raad niet dit advies gegeven heeft; een verkeerde indruk blijft hier te lande zoo dikwijls lang hangen.

***

Uit de Wekker:

„Van de scheepsbouwwerf der „Curaçaosche Handel-Maatschappij" is 17 dezer van stapel geloopen en aldaar onder directie van den heer René Hellmund voor rekening van den heer José Gonzales gebouwde schoener, die met den naam van Silfide is gedoopt.

Het aantal onzer schoeners is in den laatsten tijd vermeerderd, doordien de handel in hout, die met Maracaibo gedreven wordt, grootelijks is toegenomen. Het hout, dat vandaar gehaald wordt, is bestemd voor verscheping naar Europa en de V. S. van N.-Amerika".

De onlangs opgerichte zeevaartschool is den 16en April met 11 leerlingen geopend onder leiding van den uit Nederland uitgekomen onderwijzer G. Troost. De lessen zijn wekelijks vijf in aantal, iedere les gedurende 2 uren.

WAT DE INLANDER ZEGT.

De Sarikat Islam. De Pewarta Soerabaja bericht van den president van de Sarikat Islam te Soerabaja de volgende opgave ontvangen te hebben aangaande de zuivere opbrengst van de daar gehouden fancy fair, ten behoeve van de Mardikenjo school:

Aan entrees f 4414.74, aan opbrengst f 1727.20 totaal f 6142.94, aan onkosten f 3718.12, saldo f 2424.82, welke som werd afgedragen aan den Secretaris van het bestuur van de Mardikenjo vereeniging.

Op verschillende plaatsen van Java hebben de Sarikat Islammers zich van een minder gunstige zijde doen kennen. Buitensporigheden werden gedaan, die wel niet geheel op rekening van de Vereeniging gesteld mochten worden, maar toch aan haar naam geen goed hebben gedaan. Te Soerabaja hebben de Chineezen zich naar aanleiding van het drieste optreden van de Javanen aldaar, volgens de Perniagan, tot het bestuur van de Sarikat Islam gewend met de vraag, of met hun goedvinden en voorkennis, de Chineezen gemolesteerd mochten worden. Zij hopen, dat het bestuur van deze vereeniging er een eind aan zal maken, door den minder ontwikkelden leden aan het verstand te brengen, dat zulks niet in de bedoeling van de Sarikat Islam is gelegen. Men kan toch niet aannemen, dat het bestuur zulke baldadigheden en brutaliteiten goedkeurt.

Te Bandong heeft, volgens hetzelfde blad, de politie het noodig geoordeeld, overal bij de Inlanders huiszoeking te doen, teneinde na te gaan, welke personen in het bezit van revolvers zijn.

Te Semarang is het tot een botsing gekomen tusschen Sarikat Islammers en Macauers, maar daaraan hadden, volgens de Bintang Soerabaja, de Macauers schuld. Zij hadden nl. varkensvleesch in een langgar geworpen. De vereenigde Islammers gingen de Chineezen te lijf. Eén Macauer werd gedood, twee werden zwaar en drie licht gewond. Militairen moesten tusschenbeiden komen. Het bestuur nam de noodige maatregelen, maar dagen achtereen gingen vele geloovigen naar de missigit, al biddende tot Allah om wraak roepen.

Ook in Krawang nabij Tjilamaja hadden, volgens hetzelfde blad, gevechten plaats tusschen Sarikat Islammers en Chineezen, met gewonden aan weerszijden.

Naar aanleiding van het bezoek, dat het hoofdbestuur van de Sarikat Islam te Buitenzorg bij den Gouverneur-Generaal gebracht heeft, en de welwillend verleende audiëntie, om te kennen te geven, dat deze Vereeniging geen kwade bedoelingen tegen het Gouvernement in den zin heeft, vraagt de Perniagan: „Waartoe die opwachting en die mededeeling aan den Gouverneur-Generaal, als men zuiver op den graad is? Woorden beteekenen niets. Hare daden moeten aantoonen, dat de Sarikat Islam geen slechte bedoelingen koestert". Hetzelfde blad meldt ook, dat op het congres van deze Vereeniging, te Solo gehouden, het beschermheerschap aan Pangeran Hangabei, oudsten zoon van den Soesoehoenan, werd aangeboden, die het aangenomen heeft, en dat Dr. Rinkes en de heeren van Kol en D. van Hinloopen Labberton dit congres met hunne tegenwoorigheid vereerd hebben. Allerwege heerscht nu groote geestdrift voor de Sarikat Islam en voor den godsdienst, door hare leden beleden en verkondigd. Aldus besluit het blad.

Een zekere Soendani stelt in de Pembrita Betawi voor, de zieke prostituees tot genezing in groote roemah koening*) te doen opnemen en haar daar nuttig bezig te houden en in de eerste plaats door goeroes godsdienstonderwijs te laten geven. Soendani raadt o.a. aan drie groote hospitalen op te richten, één voor West-, één voor Midden- en één voor Oost-Java. Daarna ook in Sumatra. Maar tegelijkertijd, zegt hij, moet het godsdienstonderwijs en de zedenleer bij onze kinderen al heel vroeg worden ingebracht.

De Pantjaran Warta verhaalt van de jonge en schoone concubine van een rijken Chinees ergens in Midden-Java, die door dezen werd overladen met geld en juweelen, zijden stoffen, in een pracht van een huis woonde en toch op een goeden dag vergunning vroeg weer naar hare ouders terug te keeren. Niet omdat zij 't niet goed bij hem had of een anderen man beminde, maar omdat hare ouders er op aandrongen, die leden waren geworden van de Sarikat Islam en het niet langer mochten aanzien, dat hun dochter in een door den godsdienst ongeoorloofde betrekking tot een man stond, die daarbij van een ander geloof en van een andere natie was. Het mooie en aandoenlijke verhaal meldt verder, dat de Chinees heel verstandig het onvermijdelijke draagt en lijdt en daardoor in de achting van zijne geliefde en hare ouders is gestegen. Hij maakte geen huiselijken twist, geen publiek schandaal; hij bleef tegenover zijn beminde een ridderlijk cavalier, door haar de juweelen en andere kostbaarheden te schenken, die hij reeds vroeger voor haar gekocht had. Verder maakte hij een einde aan den voor hem zoo onaangenamen roman op een buitengewoon korte doorslaande wijze waardoor haar eer niet in opspraak werd gebracht. Zij trouwde n.m. op zijn aandringen met zijn inlandschen djoeroetoelis, ook een Sarikat Islammer. En samen zullen zij dit jaar de bedevaart

*) Zoo worden door de inlandsche bevolking te Batavia de gestichten voor zulke prostituees genoemd.

naar Mekka verrichten (misschien ook al op kosten van Baba!).

Samin van de dessa Karangkidoel (Semarang) had ook al van de Sarikat Islam gehoord, was ook al onder de bekoring daarvan en wilde lid worden. Maar Samin heeft een hond, dien hij van de geboorte had grootgebracht en waaraan hij dus zeer gehecht was; de hond ook aan hem. Zij waren onafscheidelijk van elkaar. Vandaar dan ook dat, toen Samin zich bij het bestuur meldde om in den Bond opgenomen te worden, de hond hem vergezelde en getuige was van de overeenkomst die gesloten stond te worden. Maar, neen, zeide het bestuur, weg met den hond, het is een onrein dier. Gij alleen. Ge zult afstand moeten doen van dit beest. Ge hebt te kiezen. Gij gaat met uw hond terug of blijft alleen bij ons. En Salim ging met zijn hond naar zijn dessa terug.

Blank en bruin in het leger. Wong Djowo bespreekt in de Pembrita Betawi het onderscheid, dat gemaakt wordt tusschen Inlandsche militairen (Javanen, Maleiers, Madoereezen, Soendaneezen, Boegineezen) en de Europeesche en Ambonsche militairen. Wij, Inlanders, zegt hij, vormen de meerderheid in het leger, voornamelijk op de Buitenbezittingen; en het is niet met tegenzin, dat wij daarin dienst nemen. Wij toch worden door den Staat onderhouden, krijgen gratis voeding, kleeding, huisvesting, loon er bij; behoeven geen belastingen te betalen, geen dessa- en heerendiensten te verrichten. Ook voor onze vrouwen en kinderen wordt gezorgd. In vele opzichten is dit dienstverband beter dan een koelikontrakt aan te gaan. Wij verbinden ons in het leger voor zes jaren, krijgen f 75 handgeld, f 0.75 om de vijf dagen. Na afloop van dit verband kunnen we, als we goedgekeurd worden, opnieuw in dienst treden; en worden we afgekeurd, dan gaan we met een zeker pensioen naar huis. Bij gebleken geschiktheid en goed gedrag kunnen we bevorderd worden tot korporaal en sergeant en krijgen dan meer traktement. 't Is jammer, dat nu met de andere rassen onderscheid gemaakt wordt. De Ambonnees krijgt een handgeld van f 200, meer soldij enz. De Europeaan (totok of Indo) f 600 enz. Zij kunnen 't tot sergeant-majoor, adjudant en onderluitenant brengen. Zijn ze getrouwd, dan krijgen ze afzonderlijke woningen. Kunnen wij 't niet tot onderluitenant brengen, geef ons dan bij gebleken geschiktheid en na langdurigen dienst, de daaraan verbonden inkomsten. Of geef ons cursussen, stel ons in de gelegenheid om ons ook voor de hoogere rangen te bekwamen. In het civiele wordt daarvan immers ook werk gemaakt. Moet het leger nu achterblijven? Wij zijn immers geroepen om onder Nederland's driekleur voor H. M. de Koningin Nederlandsch-Indië te verdedigen en te behouden (soepaja bertambah koekoehlahbangsa kita mendjagai Tanah Hindia Nederland dengan bersetia hingga mati kepada Sri Baginda Maha Wilhelmina dan bernaoeng di bawah si Merah, poetih dan biroe!) Schrijver verzoekt den redacteur van bovengenoemd blad, dit onder de aandacht van het Legerbestuur te brengen.

Verspreide berichten. Het Stovia-studiefonds voor de vereeniging tot opleiding van Inlandsche vrouwen voor dokter-djawa, is als rechtspersoon erkend (Pewarta Soerabaja).

Het plan om te Makassar een vereeniging op te richten in het belang van den handel op het eiland Celebes heeft nu een vasten vorm gekregen. De vereeniging zal heeten de N.V. Celebes Handelmaatschappij, met een kapitaal van f 200.000. Indo-Europeanen kunnen ook aandeelen nemen (Pembrita Makassar).

Te Bandong wordt door de firma Vorkink een geïllustreerd Maleisch weekblad uitgegeven, de Sarikat Islam getiteld. Artikelen in 't Hollandsch worden ook opgenomen. De abonnementsprijs is f 5 per jaar. Redacteur is de heer Abdul Moeis (Pembrita Betawi).

Sedert drie jaren is de pangoeloe te Buitenzorg, met vergunning van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur aldaar, bezig om gelden in te zamelen voor de restauratie van de missigit te Poel e-Empang. Vele Inlanders maken van die plaats een druk gebruik. Naar schatting moet reeds een f 3000 opgebracht zijn. Ook in de missigit is een bus geplaatst waarin men offeren kan. Honderden hebben dit gedaan. En nu zou men zeggen, dat de moskee kant en klaar reeds in orde was en er goed moest uitzien. Neen, er is nog niets aan gedaan. 't Lekt er hevig. Waar is het geld gebleven? Bij wie was het in bewaring? vraagt de Perniagan.

De Sinar Djawa maakt melding van den mantri goeroe van Wonokromo onder Soerabaja, die gelden verduisterd heeft en nu in de doos is gestopt (soedah di djobloskeu dalem doos).

De Pewarta Soerabaja beschrijft de toenemende onveiligheid in Rembang; de kampakpartijen zijn daar aan de orde van den dag.

Hetzelfde blad deelt mede, dat de heer van Kol den 28en Maart j.l. te Semarang arriveerde, om dan naar Batavia en Buitenzorg te gaan. Verder is zijn plan naar Peking te reizen, om daar de opening van het Chineesche Parlement bij te wonen en dan het eiland Formosa te bezoeken. Via Siberië keert hij naar Europa terug; half Juli van dit jaar hoopt hij in Holland terug te zijn.

De Perniagan zegt, dat het niet waar is, dat de Chineezen het voornemen hadden, de cassaveplanters te boycotten. De kwestie is, dat de Chineezen hunne artikelen niet goed meer kwijt kunnen raken, omdat de Europeesche handelaren nu het meel goedkooper uit Amerika kunnen krijgen. Om nu niet met hun cassavemeel opgescheept te zitten, moeten zij wel met den opkoop van de inlandsche planters ophouden, althans verminderen. Dit is hun nu duidelijk gemaakt.

De Sinar Djawa noemt de namen van de volgende Arabieren in Gorontalo op, die met Europeanen gelijk gesteld werden:

Said Hoesin bin Atwi Alidroes;

Thoika Alhadar;

Sripa Vetoum binti Said Hoesin bin Atwi Alidroes;

en Sripa Alwijah binti Said Hoesin bin Alwi Alidroes.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De Ho Po brengt onder de aandacht van zijne lezers, dat Tan A Kiat, 2e secretaris van de Tiong Hoa Hwe Koan Hoen Kiok te Krawang in de Perniagan bekend gemaakt heeft, dat in een vergadering, den 19 Januari j.l. gehouden, de eigenaren van tien rijstpellerijen overeengekomen waren, om van elke wagon rijst of dedek, die wordt uitgevoerd, f 1.— aan genoemde vereeniging te Krawang te geven. Als een dier eigenaren deze belofte niet nakomt, neemt hij genoegen, dat zijn naam overal en in dagbladen zal worden bekend gemaakt als van een onbetrouwbaar sujet.

Nadat dit was overeengekomen, hebben de heeren Lie King Tjiang en Tan Tjing Sing, handelaren in petroleum, ook besloten om f 5.— te geven voor elke wagon petroleum, die wordt ingevoerd. De tabakshandelaren willen niet achterblijven. Achttien kooplieden hebben aan meergenoemde vereeniging 5 cent toegezegd voor elke krandjang, die verkocht wordt. De namen van dertig Chineesche handelaren worden door genoemden Tan A Kit bekend gemaakt, die zich ten deze voor de Hak Tong te Krawang verdienstelijk willen maken. Dit zal werkelijk iets goeds voor de vereeniging worden. 't Is te hopen, zegt de Ho Po, dat op andere plaatsen dit voorbeeld gevolgd mag worden.

Hervormingen. Naar aanleiding van de bewegingen allerwege in de Inlandsche en Chineesche maatschappij, den drang naar ontwikkeling en hervormingen op elk gebied, waarschuwt de Tiong Hoa Wi Sien Po tegen overdrijving en de belachelijke nabootsingen, die onder den naam van hervormingen moeten doorgaan. Maar, zegt het blad, in de eerste plaats moeten wij beginnen met onszelven te hervormen. Ieder onderzoeke zijn eigen hart en doe de vraag: of er bij hem ook iets aan hapert, zoo ja, wat en waar? Er is veel afschuwelijks en ellendigs in deze wereld, maar de ergste ellende is toch de ellende der ziel zonder grondbeginsel en zonder karakter. De kaoem toewa is tegen alle hervorming gekant, houdt zich aan de oude vormen van traditie en conventie. Al het nieuwe is slecht in hunne oogen. Wij zeggen: weg met die dingen, die geen zin of beteekenis meer voor ons hebben en ons in onze karaktervorming, en daardoor in den strijd des levens kunnen tegenwer-

ken! Wij moeten voorwaarts, en toch niet overijld te werk gaan. Nederig blijven en, waar noodig, geduldig afwachten. Niet ieder ontwaart in zijn binnenste iets van het vuur eens hervormers. Velen meenen zelfs, dat het onmogelijk is tegen den stroom in te zwemmen, en zoo ontstaat voor en na in menig overigens flink ontwikkeld karakter een langzaam en voortdurend toegeven en laten begaan, dat op 't laatst het fijn gevoel doet verliezen van de grens, waarop deugd in ondeugd, goed in kwaad ontaardt. Laten wij ons toch de achting, die wij van het publiek vorderen, waardig maken. Diezelfde menigte heeft een fijn instinct voor onze gebreken. De ontwikkelde klasse moet het moreele en intellectueele standpunt innemen, dat haar van rechtswege toekomt tegenover de ruwe en onopgevoede massa. Laten wij verstandig zijn, verstandig ook in den zin van fatsoenlijk. In den aanvang is alles moeilijk en hard. Wij moeten door den zuren appel heenbijten. Het blad gebruikt hier het beeld van den **m a n g i s t a n**, de welbekende zoete, frissche vrucht met een zeer dikken, bitteren schil. Zij, die met hunne tanden niet verder dan de dikke schil komen en, afgeschrikt door den bitteren smaak, de vrucht wegwerpen, doen ook afstand van den zoeten smaak der vleeschachtige witte pitten, die het deel zouden zijn van hem, die de schil alleen, maar niet tevens de pitten weg zou werpen.

Van Vreemde Koloniën.

OVER TROPISCHE ZIEKTEN IN AFRIKA.

African Mail wijdt een artikel aan de onderzoekingen, die dr. Wellcome op 't gebied der in Afrika heerschende ziekten, verricht heeft.

Tot betrekkelijk kort geleden werden de muskieten, vliegen, vlooien en andere insecten beschouwd als lastige wezens, maar geen diepere beteekenis aan die plaag gehecht. Tegenwoordig worden zij als de grootste vijanden beschouwd, die te bestrijden zijn om 't vreemde land te veroveren. Nadat de muskiet als de overbrengster van de malaria bekend is geworden, heeft men haar ook verdacht lepra en de paardenziekte te bezorgen. De pest wordt door vliegen overgebracht, er zijn koortsen, waarvan de vlooi of de luis schuld draagt, terwijl de slaapziekte ook door een vlieg wordt opgedaan. Ook wormen zijn schadelijk, rechtstreeks, of doordien zij dieren of planten aantasten, waardoor zij op den mensch overgaan of inwerken.

Het laboratorium van H. S. Wellcome te Khartoem heeft zich tot taak gesteld deze vijanden te verkennen, evenals hun inwerking op mensch, dier en plant. De instelling bewijst ook andere diensten door haar scheikundige en bacteriologische onderzoekingen van water, inlandsche voedingsmiddelen, delfstoffen enz., maar de studie der trop. ziekten is hoofddoel. Zij beschikt over een als boot ingericht laboratorium om de insecten (muskieten) op de Boven Nijl te gaan bestudeeren, zonder gevaar voor 't betrokken personeel om besmet te worden.

De uitkomsten hebben reeds veel ten goede bewerkt voor den gezondheidstoestand in Khartoem. Bovendien gaf de directie rapporten uit over interessante vragen. Zoo over de vorming van gom, de sprinkhanen, de verwoestingen van oogsten door verschillende dieren, de oude goudmijnen in Soedan, de zeden van volksstammen, de godsdienst van Nyakang en der verheven vorsten van Shilluk.

't Werk van dit laboratorium kan van onschatbare waarde worden. 't Bewijs is geleverd, dat de tropische ziekten te overwinnen zijn. De Europeanen, die in Afrika leven, worden of zenuwlijders, of slachtoffers van een dier ziekten. Alle inlandsche kinderen lijden, in uitgestrekte streken, aan chronische malaria, de ouderen zijn slachtoffer van kwalen, die hun verstand en hun geestkracht ondermijnen. Hoe geheel anders zal de ontwikkeling van Afrika zijn als die schadelijke invloeden zóó verminderd kunnen worden, dat een gezond volk zich beijveren kan om de rijke bronnen van welvaart, die 't land in ruime mate bezit, eindelijk tot haar recht te doen komen.

DE ZENDING IN DUITSCH OOST-AFRIKA.

Ook daar helaas de botsingen, die vermeden moesten worden, waar de christelijke prediking de leer der verheven opvatting wil brengen aan andersdenkenden.

In 1911 bood een Engelsch genootschap tot verbreiding van 't evangelie, aan de benediktijners aan de invloedssferen te begrenzen. In verhouding van de reeds verkregen resultaten, vroeg de protestantsche missie twee vijfden van de kolonie, de katholieken zouden drie vijfden krijgen.

De R.-K. bisschop vond 't beginsel der beperking goed, maar wilde eerst de streken doorreizen. Vijf maanden later zond hij een tegenvoorstel, waarin hij vier vijfden voor de R.-K. vroeg. Het protest. genootschap kon hiermede geen genoegen nemen en deed weer een tegenvoorstel, waarbij 30 Juni 1912 werd aangegeven als datum, waarop „geen antwoord" als een afwijzing zou gelden. 't Antwoord bleef uit, maar vóór den aangegeven datum verspreidden benediktijners en andere R.-K. zendelingen zich over de zone, die de protestanten zich hadden toegedacht. Deze wilden daar nu toch hun roeping vervullen, maar zij werden door de R.-K. verdreven.

De districtschef van Dodoma heeft te vergeefs getracht 't tot een overeenstemming te brengen. De R.-K. waren voor geen accoord te vinden, zij waren de sterksten gebleken en wilden nu 't geheele gebied voor hun prediking. Zij stelden zich in openlijken strijd tegenover de protestantsche missie zonder te bedenken, welke uitwerking dit moest hebben op de inboorlingen.

In Duitschland is de evangelische bond volstrekt niet gesticht over deze handelwijze; hij heeft een beroep gedaan op de regeering en de bevolking om op te komen tegen deze manier van misbruik van macht, waarbij elke weg tot overleg wordt afgesneden.

De D. Kolonialzeitung zegt, over deze zaak sprekende, niet te gelooven, dat de regeering eenige bevoegdheid heeft om tusschenbeide te komen, aangezien art. 14 van de koloniale wet zich hiertegen verzet, maar zij kan pogingen doen tot bemiddeling in dit twistgeding, dat zeker niet de belangen der kolonie, en ook niet die der zending bevordert.

TAHITI.

Een blik op de kaart geeft aan, hoe **T a h i t i**, in den Stillen Oceaan, gunstig gelegen is **a l s r u s t p u n t t u s s c h e n P a n a m a e n A u s t r a l i ë** (Sidney) **o f N i e u w - Z e e l a n d** (Wellington). De Fransche commissie, die de waarschijnlijke gevolgen te bestudeeren heeft gehad van de opening van 't Panamakanaal voor de Fr. koloniën, is tot het voorstel gekomen om Tahiti, met zijn haven te Papeete, tot een aantrekkelijk punt te maken voor de in de naaste toekomst te verwachten scheepvaartbeweging. In 't bijzonder ingericht voor de vernieuwing van de steenkolenvoorraden, zal er echter ook in tal van andere behoeften kunnen worden voorzien.

Als de plannen, wier uitvoering op 7 millioen fr. geschat is, verwezenlijkt worden, zullen de volgende werken tot stand komen.

1e. Bakens en verlichting aanbrengen. 2e. Uitdiepen tot 13 M. en verbreeden tot 150 M. 3e. Inrichting van een emplacement van ongeveer 8000 vierk. M. voor een steenkolendepot, met aanleggelegenheid. 4e. Oprichting van een station voor draadlooze telegraphie. 5e. Verbetering van de toegangswegen van kanalen en spoorwegen. 6e. Aanleg van 300 M. kaden.

Behalve voor de lijnen van Panama naar Sidney en Wellington, ligt Tahiti ook gunstig voor het toenemend verkeer van de Westkust van Zuid-Amerika met Oost-Azië en van San Francisco met Australië en Nieuw-Zeeland.

PORTUGAL EN NEDERLAND IN TIMOR.

De Port. regeering heeft, volgens Reuter, weer eens het vooruitzicht geopend op een beëindiging der onderhandelingen over de grens op Timor. Wij willen voor de zooveelste maal gaarne de hoop uitspreken, dat deze zaak tot een goede oplossing zal komen, maar 't verloop der kwestie heeft ons het geloof niet gegeven aan den ernstigen wil bij de regeering te Lissabon om 't daarheen te sturen. Het is een geschiedenis zonder einde.

FRANSCHE KOLONIALE PENSIOENEN.

De pensioenen der Fransche inlandsche militairen in Afrika werden in 1903 verminderd, maar dit heeft op de sterkte der zwarte vrijwilligers een zoo ongunstigen invloed gehad, dat nu een wetsontwerp weer het oude meerendeels wil herstellen. Had tot 1903 de eenvoudige soldaat na 15 jaar dienst recht op een pensioen van 360 fr. p. jaar, toen werd de

vereischte diensttijd op 12 jaar teruggebracht, maar 't bedrag ook tot slechts 144 fr., wie 15 jaar diende, kon 't als soldaat slechts tot een pensioen van 180 fr. (dus de helft) brengen.

Wie meende, dat de zwarte vrijwilliger zich eigenlijk weinig om zijn pensioen bekommerde bleek verkeerd gezien te hebben. Zij verlieten in groot aantal de gelederen.

Het nu in behandeling genomen wetsvoorstel stelt 't getal der dienstjaren, dat recht zal geven op een pensioen op 16, maar 't bedrag is weer op 360 fr. bepaald. Voor den korporaal zal dit 420, voor den onderofficier 480 fr. worden.

Als deze maatregel zijn volle uitwerking doet gelden (d.i. na pl.m. 32 j.), zal hij tot een vermeerdering van 't budget met 4.620.000 fr. p. j. leiden.

DE EERSTE INDIËR BISSCHOP IN DE ANGLIKAANSCHE KERK.

Bijna een eeuw is noodig geweest om 't van de toestemming om inlanders en halfbloeden de wijding te geven (wet van 1814) te brengen tot de mogelijkheid van de installatie van een Indiër tot Angl. bisschop. Gebroken is met de opvatting, dat een inlander niet het geestelijk hoofd van een Engelschman behoort te zijn. De bisschop van Madras heeft dit bewerkt met den steun van den bisschop van Calcutta, metropoliet van Indië. Azariah is als eerste Indiër tot bisschop gewijd. De bisschop van Calcutta zeide bij de plechtigheid, dat in de kerk voor rassenonderscheid geen plaats is. Die van Madras beschouwde de gebeurtenis als de gewichtigste in de geschiedenis van de Angl. kerk der laatste honderd jaren. Wie de verhouding en de houding kent van de Engelschen tegenover de inlanders in Indië, zal te meer moeten toegeven, dat het feit van sprekende beteekenis is.

ZUID-AFRIKA.

Te Pretoria heeft Zaterdag eindelijk de onthulling plaats gehad van het Kruger-gedenkteeken dat, naar men weet, door onzen landgenoot Van Worp is vervaardigd. Generaal Botha, de minister-president, die verhinderd was de onthullingsplechtigheid zelf bij te wonen, had een telegram gezonden waarin hij o.a. zeide:

„Wanneer mijn Hollandsche landgenooten terugdenken aan dien eenvoudigen, maar toch zoo bekwamen, patriot, een man met een ijzeren wil en een diep geloof, een pionier der beschaving, dan stroomt hun het bloed sneller door de aderen. Zijn persoonlijkheid dwong echter ook de eerbied aan hun Engelsche landgenooten af. Doch de gedachten van allen gaan dan tevens terug naar dien anderen grooten man, wiens naam onuitwischbaar in de geschiedenis van Zuid-Afrika geschreven is: Rhodes. En dan denken wij aan de tegenstrijdige idealen van de twee rassen, welke deze beide mannen personifieerden en aan de geweldige botsing, toen dezen met elkander in een strijd op leven en dood gewikkeld werden. De idealen van geen der beide partijen zijn in hun geheel verwezenlijkt. Zij moesten met elkaar in overeenstemming worden gebracht en in de liefde van beide rassen voor een gemeenschappelijk vaderland is thans de noodzakelijke verhouding gevonden".

DE BAGDADSPOOR.

Lang niets over gehoord, maar stille krachten werkten toch door. Er bleef spanning tusschen Londen en Berlijn, en in Constantinopel.

In 1899 kreeg een Duitsche Mij. concessie van de Turksche regeering voor den aanleg van een spoor van Konia over Bagdad naar de Perzische Golf. Dit zou een verlenging worden van de z.g. Anatolische lijn, die Constantinopel met Konia in rechtstreeksche gemeenschap stelt en die mede met Duitsch kapitaal is aangelegd. Dit was een groot succes voor de Duitschers, die in dien tijd in de Mohamedaansche landen nog weinig zeggingsmacht hadden.

Dadelijk zagen de andere Europeesche mogendheden 't belang hiervan ook in. Engeland, Frankrijk en Rusland protesteerden, zij verklaarden die concessie schadelijk voor hun strategische en commercieele belangen.

Dit belette de D. Mij. niet om in 1903 met den aanleg der lijn te beginnen. In 1911 was deze tot aan Bagdad gereed. Intusschen was met Rusland een overeenkomst gesloten, waardoor dit rijk zijn belangen, speciaal voor zijn Perzische politiek, voldoende gewaarborgd achtte. Nu restte nog 't lange en moeilijke gedeelte tot aan de Perzische Golf, maar ook restte de goede verstandhouding met Engeland te regelen. In 1911 stond D. hiertoe een deel van zijn concessierechten aan Engeland af, waardoor dit in de gelegenheid werd gesteld zijn militaire belangen te verzekeren door rechtstreeksche onderhandelingen met de Porte.

Dit voordeel heeft Groot-Brittanië, zooals thans gebleken is, niet ongebruikt gelaten. Dezer dagen is 't resultaat van gelukkig gevoerde onderhandelingen bekend geworden, waarbij de onderstelling voor de hand ligt, dat de Britsche diplomatie partij heeft weten te trekken van den toestand, waarin Turkije zich bevindt.

Engeland verkrijgt veel meer dan concessies, 't zal 't protectoraat aanvaarden over Koweit, dat de monding van de Sjatt el Arab in de Perzische golf beheerscht, de sultan behoudt er slechts de suzereiniteit. De lijn Bagdad—Bassoral zal worden aangelegd door een Mij., die in naam Turksch is, maar waarin zoowel Engeland als Duitschland geïnteresseerd zullen zijn.

Het zou om deze zaak zijn, dat lord Morley naar Berlijn is gegaan, en zij zou veel kunnen bijdragen om de spanning, die lang bestaan heeft, te doen verminderen.

Intusschen deelen niet alle groote bladen, die zich in politiek mengen, in de opgewekte stemming, en is 't dus de vraag, of deze ten slotte wel aan de verwachtingen zal beantwoorden. Zoo zegt b.v. de Tägliche Rundschau: „Engeland heeft op hoogst handige wijze, na een stillen strijd, die al jaren duurt, Duitschland schaakmat gezet". Het blad ziet in het postvatten van Gr.-Britt. in Koweit een begin van het meesterschap van dit rijk over 't land tusschen Tigris en Euphraat.

Andere bladen vinden 't noodig, dat Duitschland een vergoeding in gebied elders eische, bv. in Afrika. De politiekers zullen aan 't parlementeeren blijven, maar de kans op 't gereed komen van de verbinding van Constantinopel met de Perzische golf door de Bagdadlijn, is zeker aanmerkelijk vergroot nu de belangen van Duitschland en Engeland samengaan om de voltooiing te wenschen.

INGEZONDEN.

Vereeniging van gegageerde en gepensionneerde oud-militairen beneden den rang van Officier uit de Koloniën, Land- en Zeemacht „Prinses Juliana" te Putten (Gelderland). (Kon. goedgekeurd 8 September 1910 No. 209.)

Aan de Redactie-Commissie van
Het Koloniaal Weekblad.

Wij nemen meest beleefd de vrijheid u te verzoeken bijgaand stuk in uw zoo hoog gewaardeerd en veel gelezen blad te willen doen opnemen, u zou daarmede den eersten stoot doen tot het welslagen van 't daarin bedoelde, en waarvoor wij u dan ook bij voorbaat onzen dank zeggen.

Onze vereeniging stelt zich ten doel de stoffelijke en geestijke belangen van bovengenoemde oud-militairen te behartigen door:

1e. het stichten en onderhouden van een lokaal voor bijeenkomsten en verblijf;
2e. verbetering van het kosthuiswezen;
3e. uitreiking van lectuur;
4e. hulp bij ziekten en overlijden, en
5e. bestrijding van het drankmisbruik.

Het is gebleken, dat deze vereeniging goed werkt en dat er verbetering in den toestand is waar te nemen.

Met samenwerking van den Volksbond tegen drankmisbruik (afd. Putten) is men er in geslaagd een Tehuis als in sub 1 bedoeld op te richten, welk Tehuis aan alle eischen voldoet en voor den oud-militair bijna onmisbaar is geworden.

De kosten daaraan verbonden worden bestreden uit: contributie der leden; vrijwillige bijdragen; schenkingen; erflatingen en andere baten.

Donateurs(trices) zijn zij, die jaarlijks f 3, begunstigers zijn zij die jaarlijks f 1 betalen.

De bijdragen der leden zijn onvoldoende om het doel — zelfs in bescheiden mate — te bereiken. De vereeniging moet dus een groot deel harer inkomsten zien te vinden door bijdragen van hen, die voor den oud-militair een warm hart hebben. De Vereeniging houdt zich aanbevolen voor steun in allerlei vorm; ook toezending van lectuur is zeer welkom.

Namens het bestuur:
JOH. BATENBURG, voorzitter.
H. W. BODEWITZ, secretaris.

Putten, den 21 Mei 1913.

Oost= en West=Indisch Literatuur=overzicht.

Aanblijven of aftreden?

Onder dit opschrift lezen we in de jongste aflevering van het Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur:

In de „P r. B o d e" wordt de vraag gesteld, of het noodzakelijk zou zijn, dat de Gouverneur-Generaal Idenburg, gesteld dat de vrijzinnigen in 1913 bij de stembus de overwinning behalen, zijn functie neerlegt. Het blad gelooft, dat dit niet het geval behoeft te zijn, en het verwijst naar het feit, dat onder het ministerie-Kuyper hier ook een liberale gouverneur-generaal was, terwijl Van Heutsz ook gedeeltelijk onder een rechts ministerie zijn hoog amht bekleedde.

Dit is zoo — zegt de Soerabaia courant van 29 Januari j.l. — maar de Pr. Bode vergeet, dat pas in de laatste jaren het clericalisme in de koloniale politiek een zoo belangrijke plaats is gaan innemen. Tot vóór kort bestond er tusschen liberalen en kerkelijken zeer weinig verschil van meening omtrent de wijze, waarop Indië bestuurd dient te worden. De zendings- en onderwijs-politiek, door de partijen van Rechts gevolgd, is pas van den lateren tijd, is althans meer geprononceerd naar voren getreden dan ooit vroeger het geval was.

En zoo komt de redactie tot deze conclusie:

Een klerikaal gouverneur-generaal zal onmogelijk de bevelen van een vrijzinnig minister van koloniën kunnen opvolgen; doet hij dit wèl, dan treft hem het verwijt, dat hij zijn betrekking blijft bekleeden terwille van de materieele voordeelen, welke deze hem oplevert. De vraag: of van een vruchtbare samenwerking sprake kan zijn beheerscht hier alles; blijkt dit niet het geval, dan dient de gouverneur-generaal het veld te ruimen. Niet dat men hem ontslaan zal, doch de toestand zal onhoudbaar worden, men zal hem dwingen tot het nemen van maatregelen, welke geheel met zijn overtuiging in strijd zijn, zoodat een vrijwillig heengaan het eenige is, wat er op zit.

Nog dezer dagen lazen wij — aldus vervolgt de Soerabaia Courant — in een der oost-aziatische bladen, dat ook de gouverneur-generaal van de Philippijnen, die door de republikeinsche regeering is benoemd, zich reeds gereed maakt, zijn matten op te rollen, nu de democraten aan het bewind zijn gekomen en natuurlijk één hunner partijgenooten voor het hooge ambt zullen aanwijzen.

Nu weten wij wel, dat dit systeem in het land van Uncle Sam veel strenger wordt doorgevoerd dan ooit in ons landje het geval zal zijn, maar dit neemt niet weg, dat o.i. de verhoudingen geleidelijk zoo scherp zijn geworden, dat de heer Idenburg niet aarzelen zal, komt er een vrijzinnig Kabinet, om af te treden.

Wij kunnen ons niet voorstellen, dat een goede verstandhouding tusschen b.v. mr. Fock of mr. Van Deventer en den heer Idenburg mogelijk zou zijn; daarvoor loopen op het gebied der koloniale politiek hun beginselen te ver uiteen.

De Soerabaia Courant beantwoordt derhalve de door de „P r. B o d e" gestelde vraag bevestigend; maar zegt daarbij niet uit het oog te verliezen, dat de beer eerst geschoten moet wezen, alvorens met de verdeeling van den jachtbuit een begin kan worden gemaakt.

Een wijs besluit (B. B.).

Pintoe Perniagaän.

No. 46 van Pintoe-Perniagaän, Maandblad ter bevordering van den export naar Nederlandsch-Indië, bevat, nevens eenige artikelen in de Maleische taal, ook de navolgende Nederlandsche opstellen:

Handel en industrie in Nederlandsch-Indië, door H. — Het kina-vraagstuk op Java (vervolg), door S. — Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve van den rubberhandel en de rubbernijverheid.

Een geschrift over de Klappercultuur.

Vanwege het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg verscheen: De klapper (cocos nucifera L.), door A. J. H. W. Kawi larang, opzichter bij den selectietuin voor rijst c.a. te Buitenzorg (Batavia, G. Kolff en Co.).

De schrijver geeft na een kort overzicht van de geschiedenis der cocos, een overzicht van het veelzijdig nut van den palm, zoomede een botanische beschrijving, om vervolgens de rest van het geschrift te wijden aan de eigenlijke cultuur.

Aan het slot van den hier en daar geïllustreerden tekst vindt men een literatuur-opgaaf, waarbij we heel wat deugdelijke bronnen missen, o.a. de bekroonde prijsvraag van het Koloniaal Museum over dit onderwerp.

Willem van Hogendorp.

Zijn de namen van Gijsbrecht Karel en Dirk van Hogendorp onafscheidelijk verbonden aan de geschiedenis van Indië van het laatst der achttiende en begin der negentiende eeuw, Willem van Hogendorp was voor ons vrijwel een onbekende persoonlijkheid. Een zijner nakomelingen heeft ook hem thans aan de vergetelheid ontrukt.

Bij Martinus Nijhoff alhier verscheen nl.: Willem v. Hogendorp in Nederlandsch-Indië 1825—1830. Naar onuitgegeven bescheiden bewerkt door Mr. H. Graaf van Hogendorp.

Nijhoff introduceert volgenderwijze het werk bij het publiek:

Willem van Hogendorp was de oudste zoon van Gijsbert Karel van Hogendorp; geboren te Amsterdam in 1795, ontving hij zijn opvoeding onder onmiddellijk toezicht van zijn vader, eerst op de buitenplaats onder Beverwijk, later, na 1809, in de toenmalige provinciestad 's-Gravenhage. Hij studeerde te Leiden in de rechten. In 1813 en 1815 trok hij als vrijwilliger uit. Na zijn terugkeer voleindigde hij zijne studiën met een dissertatie over den Stadhouder-Koning Willem III.

Willem van Hogendorp was in meer dan ééne staatkundige missie werkzaam, eerst aan de Nederlandsche ambassade te Napels, later onder den Commissaris-Generaal du Bus in Oost-Indië. In deze hoedanigheid heeft hij eenigen invloed gehad op de ontwikkeling onzer koloniën. Zijn gedachten en opvattingen zijn in onzen tijd tot verwezenlijking gekomen. Voor de meesten was hij echter tot op heden een onbekende persoonlijkheid.

Een levendige geest als de zijne gevoelde behoefte om zich te uiten en zich mede te deelen aan hen die hem begrepen en belang stelden in de onderwerpen, die hem bezig hielden; zoo ontstonden lange brieven vooral aan zijn vader, die met groote vreugde ontvangen en zorgvuldig bewaard werden met de bijlagen. Zij bevatten mededeelingen, beschouwingen en redeneeringen, welke een bijdrage tot de geschiedenis van die jaren vormen.

Het boek is in een 5-tal hoofdstukken verdeeld, die successievelijk behandelen: Du Bus en Willem van Hogendorp. — Kolonisatie en cultures. — Muntstelsel en financiën. — De Java-oorlog. — Reizen.

Malaria in de Tjihea-vlakte.

In brochurevorm is, als extra-bijvoegsel der Javasche Courant van 22 April jl., verschenen een verzameling „Rapporten over malaria in de Tjiheavlakte, uitgebracht door den inspecteur van den burgerlijken geneeskundigen dienst in de geneeskundige afdeeling West-Java", den heer Dr. W. J. van Gorkom.

Uit deze rapporten blijkt, dat, al moge de uitdrukking van Mr. J. F. Dijkstra in het Soerabajasch Handelsblad „een vlakte des doods", eenigszins overdreven schijnen, niettemin de malaria in de Tjihea-vlakte inderdaad zeer veelvuldig, op enkele plaatsen zelfs ernstig heerscht.

Dr. van Gorkom noemt als oorzaken o.a.: Verwaarloosde toestand van desa's en kampongs; gebrek aan reinheid heerscht bijkans allerwegen. Waar aan vischteelt wordt gedaan, gelijken de vijvers meer op modderpoelen dan op vijvers. Alang-alang schiet bijna overal welig op. De landstreek maakt ook in andere opzichten den indruk, min of meer verwaarloosd te zijn. De gevolgen van een dergelijken toestand bestaan allereerst hierin, dat de muskieten, die overal zoo gunstige voorwaarden voor hun rustige ontwikkeling aantreffen, buitengewoon talrijk zijn. In sommige der desa's heerscht des avonds dan ook een ware muskietenplaag.

Een oorzaak, die medewerkt tot den slechten gezondheidstoestand, is de bodemgesteldheid. In sommige der desa's doet zich het verschijnsel voor, dat na afloop van regenbuien het water niet alleen niet wegzakt, maar zelfs nog stijgt. De zich daardoor ontwikkelende plassen en plasjes bevorderen wederom de voorspoedige ontwikkeling van muskieten.

Een nieuw werk van Mevr. Kloppenburg-Versteegh.

Mevr. J. Kloppenburg—Versteegh, die zich bijzonder verdienstelijk maakte indertijd met haar: „Indische planten en haar geneeskracht", een werk, dat door deskundigen — o.a. door wijlen Dr. M. Greshoff — ten zeerste werd geroemd wegens zijn practische bruikbaarheid, heeft een nieuw boek geschreven over H e t l e v e n v a n d e E u r o p e e s c h e v r o u w i n I n d i ë (Deventer, Ch. Dixon).

Op eenvoudigen toon geeft schrijfster een schat van raadgevingen en opmerkingen, die Europeesche dames, welke naar Indië gaan, kunnen behoeden voor veel teleurstellingen en waarvan de

kennis kan leiden tot meerder geluk in de nieuwe samenleving, die zoo oneindig verschilt van de Europeesche.

Sprekende over het karakter van de Inlandsche bedienden, waarover zij onomwonden hare meening geeft, zegt ze: „Lezeressen, laten mijn waarschuwingen U niet klinken als bangmakerijen, die op u van slechten invloed zouden zijn. Ik bedoel: weet, wat U te wachten staat, voorkom zooveel mogelijk het kwaad, en Uw huisbedienden zullen U bruikbare dienstboden blijken, ja, menschen met liefde en trouw in het hart".

Ter nadere kennismaking met het boek slaan we een willekeurige bladzijde op en lezen daar (bl. 9): „Om zeven uur moeten de kinderen in Indië klaar zijn om naar school te gaan, ongeveer half acht beginnen de scholen. Zorg, dat uw kinderen vroeg opstaan en bij het ontwaken dadelijk baden. Dit baden moet vlug geschieden, kinderen zijn geneigd om in de badkamer te spelen, voorkom dit door ze afzonderlijk te baden. Men moet als moeder er zelf bij gaan staan, en zijn uw kinderen klein, baadt ze zelf, laat dit nooit aan de baboes over. Laat lieever uw ander werk er voor staan, dan het baden aan de zorg der bedienden over te laten. Dit zij u gezegd: wilt gij uw kind rein houden en kinderlijk laten blijven, laat dan nooit bedienden over hem gaan. De inlander vindt het gewoon, als de kinderen vroeg wijs zijn. Nog meer: dikwijls worden de heerlijke hartstochten in deze jonge gemoederen reeds vroeg aangekweekt. Onder het afdrogen van uw kinderen kunt ge hen vlug wat kamergymnastiek laten doen, alleen eenvoudige oefeningen".

Tijdschr. Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

De nieuwe afl. bevat een redactioneel artikel over Prof. Kern, die de vorige maand zijn 80-jarigen geboortedag herdacht onder zooveel teekenen van belangstelling.

Prof J. F. Niermeijer bespreekt de rondreis van den koning van Madjapahit door Java's Oosthoek aan de hand van het door Prof. Kern uitgegeven, van 1365 Ao. D. dagteekenend, dichtwerk Nagarakretagama.

De heer J. J. Staal geeft een overzicht van den vooruitgang in de verdere ontdekking van Ned. Nieuw-Guinea.

Verder vindt men in deze afl. korte bijdragen, getiteld: Wijzigingen in de administratieve indeeling van eenige gewesten van Ned. Oost-Indië. — Aardbeving en aardstorting in Noord-Celebes. — De exploitatie van Nieuw-Guinea. — Simaloer van thans door E. Jacobson.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 20: De Java-suikerindustrie, door M. L. M. van der Linden, met naschrift van Mr. J. W. Ramaer. — Proeve tot oplossing van een caoutchoucvraagstuk, door Van Romunde. — Vlekken in hevea-rubber. — Bericht omtrent de gouvernements kina-onderneming over het 1e kwartaal 1913. — Kedirische Landbouwvereeniging. Lezing van Dr. de Jong over het tappen van hevea. — Djeloetoeng-concessies op Borneo, bespreking van het artikel van C. Lulofs in het Tijdschrift van het Binnenlandsch Bestuur. — Kultuurberichten (Katoencultuur op St. Eustatius en St. Martin, enz.). — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië.

Met betrekking op Indië bevat No. 1 van den 10en jaargang van het Weekblad de volgende bijdragen:

De misdaad in Nederlandsch-Indië (vervolg). — De „Yado" op de reede van Semarang (met afb.). — Valsche bankbiljetten (met afb.). — Een tijgerjacht (met afb.). — Bij de rechterlijke macht. (Uit het levensboek van een Indisch ambtenaar 1892—1901), door W. van Delft (vervolg). — Indische penkrassen, door Ofoei. — Patjet. Roman uit de wereld der zaakwaarnemers en der Indische bergen (vervolg).

Indisch Militair Tijdschrift.

Het April-nummer bevat in hoofdzaak: Beschouwingen over het velddienstvoorschrift van het Ned.-Indische leger, door H. M. Luchsinger (vervolg). — De Fransche legermaneuvres in 1912, door W. I. Lucardie. — De militair-politieke toestand van Japan in 1912. — Schietopleiding en legerwedstrijden, door J. J. Riel. — Javaansch voor het leger, door D. van Hinloopen Labberton. — Maleische vertaling van het aanhangsel van het Velddienstvoorschrift, door C. Spat. — Het stukslaan van geweren op de chambrée. — Het slapen van de Inl. (Amb.) militairen met hunne vrouwen en kinderen in de kazerne.

***

Ten slotte zij de aandacht gevestigd op de volgende publicaties:

S. Coolsma. Soendaneesch—Hollandsch woordenboek. Tweede druk. Leiden, A. W. Sijthoff's Uitgevers-Maatschappij.

A. J. P. v. d. Broek. Ueber Pygmäen in Niederländisch Süd-Neu-Guinea (mit Abbildungen); und Bemerkungen zu dem Aufsatz von A. J. P. v. d. Broek von R. Neuhauss (Zeitschrift für Ethnologie. 1913. Heft 1).

J. Aanstoots. De ombouw van de telegraafleiding tusschen Soerabaja en Wonokromo (met afbeeldingen). (De Ingenieur. 24 Mei 1913).

A. Kortenhorst. Staties op het eiland Java. Batavia. (Berichten van den St.-Claverbond. 1913 No. 1).

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Sumatra-Courant, De Surinamer Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

En tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en Trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, De Boodschapper, Revue économique, Ind. Gids, Teysmannia, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscrt.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging.

Het Bestuur der Indologen-Vereeniging te Leiden is samengesteld als volgt:

F. M. P. C. de Boer, praeses; J. P. de Kat Angelino, ab-actis; J. G. de Boer, quaestor; M. J. Weg, assessor I; J. M. Wittich, assessor II.

Van het INFORMATIE-BUREAU:

Voor den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederlandsch-Indië is de uitzending noodig van een **electro-technisch ambtenaar** der 1ste klasse.

In aanmerking komen alleen zij, die de geschiktheid bezitten van instructeur van de opzichters bij den aanleg van lijnen en bij de installatie van centraalkantoren. Zij moeten derhalve eene voorafgaande, meer speciale opleiding hebben gehad voor en de capaciteiten bezitten van een **opzichter bij de Rijkstelegraphie** hier te lande, bovendien in het bezit zijn van grondige kennis van en door praktijk verkregen routine in het telephoonbedrijf.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van f 400 's maands, met twee driejaarlijksche verhoogingen van f 100 's maands, alzoo tot een maximum van f 600 's maands.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vòòr 15 Juni 1913, bij gezegeld adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van: a. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer bekendmaking door den burgemeester hunner woonplaats; b. hunne geboorte-akte; c. een door den betrokken burgemeester afgegeven certificaat van voldoening aan de Militiewet.

In het adres moet worden vermeld, of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken, dat de uit te zenden persoon geschikt is voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden: a. overtocht

voor Gouvernementsrekening als passagier der 1ste klasse, c.q. ook voor het wettig gezin; b. eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van f 1500; c. eene voorloopige bezoldiging van f 250 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, tot dien waarop het activiteitstraktement ingaat.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen enz. staat deze ambtenaar gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

Het activiteitstraktement gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

Candidaat Indische ambtenaren.

De commissie tot voorbereiding van de aanwijzing in 1913 van candidaat Indische ambtenaren maakt bekend, dat in dit jaar 40 jongelieden kunnen worden aangewezen als candidaat Indisch ambtenaar, naar de bepalingen van het Koninklijk besluit op de Indische bestuursopleiding (Staatsbl. 1907 No. 71).

Voor aanwijzing komen slechts in aanmerking zij, die: I. voldaan hebben aan een der volgende examens: a. een der examens ter verkrijging van een getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan eene Universiteit of het examen ter verkrijging van een getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan de Technische Hoogeschool; b. het eindexamen van hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus in Nederland of in Nederlandsch-Indië; c. het examen ter verkrijging van het diploma van landbouwkundige, bedoeld in het laatste lid van art. 57 der wet van 2 Mei 1863 (Staatsblad no. 50), houdende regeling van het middelbaar onderwijs; d. een eindexamen van het Koninklijk Instituut voor de marine of van de Koninklijke Militaire Academie; e. het eindexamen van de openbare handelsscholen met tweejarigen cursus te Amsterdam, Groningen, Haarlem, Harlingen, Rotterdam, Utrecht en Vlissingen en van de bijzondere handelsscholen met tweejarigen cursus van het Canisius College te Nijmegen en het College St. Willebrord te Katwijk aan Zee; f. het natuurkundig examen voor aanstaande veeartsen.

II. voor den Indischen dienst physiek geschikt verklaard zijn.

Sollicitanten moeten zich vòòr 15 Juni schriftelijk met opgaaf van hun adres, bij de commissie aanmelden (adres den secretaris, mr. H. C. Galois, Kerkstraat 56, 's-Gravenhage, onder overlegging van: 1. een afschrift van of een uittreksel uit hunne geboorte-akte: 2. een kort relaas van hunne opvoeding en het door hen genoten onderwijs; 3. hunne schoolrapporten over de laatste twee studiejaren; 4. hunne diploma's of getuigschriften, met de hun daarbij uitgereikte cijferlijsten; 5. een door de geneeskundige commissie van het Departement van Koloniën afgegeven bewijs van physieke geschiktheid; 6. eene door de bevoegde autoriteit afgegeven verklaring van goed maatschappelijk gedrag; 7. een bewijs, aantoonende welke verplichtingen ten aanzien van den militairen dienst zij nog te vervullen hebben.

Bij hunne aanmelding hebben zij voorts mede te deelen: 1. dat zij het bewijs willen leveren zich practisch te kunnen bedienen van een of meer der in art. 9, sub c, van voornoemd Koninklijk besluit genoemde talen (Fransch, Duitsch, Engelsch), met opgaaf van de taal of de talen, welke zij hiertoe kiezen; 2. of er voor hen vooruitzicht bestaat, dat zij eerst na hunne aanmelding de vereischte diploma's of getuigschriften zullen verkrijgen.

Is dit laatste het geval, dan behooren zij bij of zoo spoedig mogelijk na hunne aanmelding opgaaf te doen van den datum waarop het op die diploma's of getuigschriften betrekking hebbende examen voor hen zal zijn afgeloopen. Ten einde dien afloop zooveel mogelijk te bespoedigen, behooren zij, zoo noodig, te vragen in een der eerste groepen van dat examen ingedeeld te worden.

De aldus verworven diploma's en getuigschriften moeten, met de daarbij uitgereikte cijferlijsten, onmiddellijk aan de commissie worden toegezonden; 3. of zij voornemens zijn aan nog andere examens dan de sub 2. bedoelde deel te nemen.

Is zulks het geval, dan behooren zij bij of zoo spoedig mogelijk na hunne aanmelding op te geven wanneer die examens zullen plaats hebben.

Voor het vereischte geneeskundig onderzoek hebben de sollicitanten zich zoo spoedig mogelijk schriftelijk te wenden tot de geneeskundige commissie van het Departement van Koloniën, Laurens Reaelstraat no. 7 te 's-Gravenhage, met opgaaf van hun adres en mededeeling, dat de keuring voor het candidaat Indisch ambtenaarschap wordt gevraagd.

Ten slotte wordt de aandacht van belanghebbenden nadrukkelijk er op gevestigd, dat na 14 Juni inkomende aanmeldingen onherroepelijk, als te laat ontvangen, ter zijde gelegd zullen worden.

(Nederlandsche Staatscourant van 20 Mei 1913 No. 115).

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 25 April 1913. No. 33.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den inspecteur bij het boschwezen Th. Hart de Ruijter; den commies H. J. A. Magniez; den administrateur J. J. Frölich; den controleur J. J. Viehoff; den ass.-resident J. A. H. S. Hanozet Gordon.

Ontslagen: op verzoek eervol de onderwijzeres Mej. G. Akkerman; de griffier L. J. van der Straaten; de hoofdambtenaar G. A. Fokker.

Benoemd: tot chef der contrôle S.S. op Java W. G. F. van Elsen; tot adjunct-landmeter C. L. R. Buschkens; tot leeraar te Batavia Dr. D. de Lange; tot gouv.-secretaris G. R. Erdbrink; tot ingenieur E. C. Ph. Gallas en A. J. H. van Leeuwen; tot bouwkundige J. L. H. Zijlmans en E. von Pastau; tot administrateur 2e kl. M. Briel, J. P. Mertens, G. W. F. van Milt en M. P. C. Maas; tot griffier te Bangkalan J. W. Sebo; tot advocaat-generaal bij het Hooggerechtshof Mr. L. J. Dijkstra; tot onderopzichter H. Harinck; tot leeraar te Batavia Dr. H. J. van Lummel; tot aspirant-ingenieur N. H. Verdam; tot civiel gezaghebber J. Franke en J. G. Koene.

Gesteld: ter beschikking van den Algemeenen Secretaris Mr. J. H. Kalma; van den Directeur van B. O. W., S. Strunge.

Benoemd: tot onderwijzer te Kediri G. E. ter Haar; te Semarang C. Hagers; te Menado J. J. A. Kievits; tot onderwijzeres te Djokjakarta Mej. L. W. Resner; te Pasoeroean Mevr. J. W. de Wijn—Meijer.

Militair Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de majoor der artillerie G. M. Scherer en de schrijver H. Ch. W. Brasz.

Gedetacheerd: bij het hoofdbureau van den generalen staf de 1e luit. A. van de Water.

Verleend: een jaar verlof aan den commies L. Braat; 10 maanden aan F. H. Staverman; 2 jaar aan den gezaghebber bij de Gouv.-Marine W. P. Bijleveld.

Ontslagen: op verzoek eervol de gezaghebber bij de gouv.-marine W. Vos.

Uit de Javasche Courant van 29 April 1913. No. 34.

Civiel Departement.

Verleend: 10 maanden verlof aan Mr. A. J. Eilkema; 9 maanden aan den inspecteur van het gevangeniswezen J. F. C. Nieuhuis; den directeur van de landskoepokinrichting Dr. A. H. Nijland; den ambtenaar D. Abegg; een jaar aan den vervoerscontroleur S. H. Ziesel; den hoofdopziener H. E. V. Bruins; 11 maanden aan den adjunct-inspecteur A. M. Wessels; den hoofdingenieur J. J. A. van Dreveldt; een jaar aan den leeraar J. G. van Ingen; 10 maanden aan den ambtenaar K. Leeksma; een jaar aan den ambtenaar F. W. Hartsteen.

Ontslagen: op verzoek eervol de opzichter F. van Beers; de klerk Ch. Brilman; de onderwijzeres Mej. N. A. Paret; de commies Mej. N. Senn van Basel; de commies E. A. Veekman; de ambtenaar H. J. Wiessing; de leeraar Dr. G. Krediet; de hoofdcommies J. Th. de Boer.

Benoemd: tot onderdirecteur van de landskoepokinrichting W. A. Borger; tot inspecteur inl. onderwijs P. Vermeulen; tot telefoon-opzichter J. C. Ph. Schwencke; tot architect A. Mioulet, J. A. den Hartog, W. F. H. Cramer, H. J. Beijer en M. R. Wollrabe; tot gouvernementsveearts Dr. P. A. van Velzen; tot commies H. Zimmerman, H. W. F. Kools en J. C. Bal; tot adspirant-ingenieur W. baron van Slingelandt; tot commies K. G. Ham en R. L. Stofberg; tot opzichter J. C. v. d. Swaagh; tot assistent-resident van Zuid-Bali A. L. Kamerling; van de afd. Palembangsche bovenlanden S. J. Petrus; van Ceram L. C. Ouwerling; van Sambas H. Th. Weehuizen; tot stadsgeneesheer te Batavia Dr. C. D. Ouwehand; tot topograaf E. L. de la Croix; tot onderwijzer 2e kl. N. K. Bieger, A. Lalleman en L. A. J. van de Poel; tot 2en commies W. F. Pesch; tot opzichter-machinist E. G. Egberts; tot adjunct-chef 3e afd. S.S. op Java J. J. A. de Groot.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den kapitein der inf. H. S. F. Lutz; 11 maanden aan den kapitein H. Bakker; 9 maanden verlof aan den officier van gezondh. J. A. van Dijk.

Ontslagen: op verzoek eervol de majoor-magazijnmeester W. A. Nugteren.

Benoemd: tot chef van het wapen der inf. de generaal-majoor R. G. Doorman.

Bevorderd: tot off. van gezondh. 1e kl. S. W. van Hettinga Tromp.

Verleend: een jaar verlof aan den gezaghebber bij de gouvernementsmarine P. B. van Reenen.

Benoemd: tot gezaghebber bij de gouvernementsmarine D. J. Meijer.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven ***voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen. „Oost en West": f*** ....

NAAM: .... WOONPLAATS: ....

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.